

4 P 1741
ACTA REG. SCIENT. UNIVERSITATIS HUNG.

BUDAPESTINENSIS

ANNI MDCCCCXII—MDCCCCXIII.

FASCICULUS I.

I.

BESZÉD.

MELY

A BUDAPESTI KIR. MAGYAR TUDOMÁNYEGYETEM

MDCCCCXII—MDCCCCXIII. TANÉVI

RECTOR MAGNIFICUSA ÉS TANÁCSÁNAK BEIKTATÁSAKOR

1912. SZEPTEMBER 17-ÉN TARTATOTT.

II.

AZ EGYETEM MDCCCCXI—MDCCCCXII.

:: TANÉVI TÖRTÉNETE. ::

III.

SZÉKFOGLALÓ BESZÉD.

IV.

TANÉVMEGNYITÓ BESZÉD.

A BUDAPESTI KIRÁLYI MAGYAR TUDOMÁNYEGYETEM TULAJDONA.

BUDAPEST,

M. KIR. TUDOMÁNYEGYETEMI NYOMDA.

1913.

44. #
P M 741
ACTA REG. SCIENT. UNIVERSITATIS HUNG.

BUDAPESTINENSIS.

ANNI MDCCCXII—MDCCCXIII.

② ————— ② FASCICULUS I. ② ————— ②

I.

BESZÉD,

MELY

A BUDAPESTI KIR. MAGYAR TUDOMÁNYEGYETEM

MDCCCXII—MDCCCXIII. TANÉVI

RECTOR MAGNIFICUSA ÉS TANÁCSÁNAK BEIKTATÁSÁKOR

1912. SZEPTEMBER 17-ÉN TARTATOTT.

II.

AZ EGYETEM MDCCCXI—MDCCCXII.

:: TANÉVI TÖRTÉNETE. ::

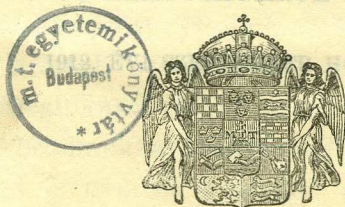
III.

SZÉKFOGLALÓ BESZÉD.

IV.

TANÉVMEGNYITÓ BESZÉD.

RECTORI MÉLTÓSÁGÁRÓL BESZÁMOLT

A BUDAPESTI KIRÁLYI MAGYAR TUDOMÁNYEGYETEM TULAJDONA.

BUDAPEST,

M. KIR. TUDOMÁNYEGYETEMI NYOMDA.

1913.

ACTA REG. SCIENT. UNIVERSITATIS HUNG.

BUDAPESTINENSIS

ANNI MDCCCXII—MDCCCXIII

NO. LXXV. I. 62

BESZÉD.

MELY

A BUDAPESTI KIR. MAGYAR TUDOMÁNYEGYETEM

MDCCCXII—MDCCCXIII. TANÉVI

RECTOR MAGNIFICUS ÉS TANÁCSÁNAK BEKÜLTETÉSÉKOR

SZÉKFOGLALÓ BESZÉD.

IV.

TANÉVMEGYÍTŐ BESZÉD.

A BUDAPESTI KIRÁLYI MAGYAR TUDOMÁNYEGYETEM TUDÁSBOKA.

BUDAPEST,

M. KIR. TUDOMÁNYEGYETEMI NYOMDA.

1913.

AZ EGYETEM TÖRTÉNETE

MDCCCCXI—MDCCCCXII-BEN.

— * —

I.

BESZÉD,

MELLYEL

FRÖHLICH IZIDOR,

A BÖLCSESZETI TUDOMÁNYOK DOKTORA, AZ ELMÉLETI TERMÉSZETTAN NYILVÁNOS RENDES, A KÍSÉRLETI TERMÉSZETTAN JOGOSÍTOTT TANÁRA; M. KIR. UDVARI TANÁCSOS, AZ ELMÉLETI FIZIKAI TANSZERGYŰJTEMÉNY IGAZGATÓJA, AZ ORSZÁGOS KÖZOKTATÁSI TANÁCS, A BUDAPESTI KÖZÉPISKOLAI TANÁRKÉPZŐ-INTÉZET IGAZGATÓ-TANÁCSÁNAK, VALAMINT A BUDAPESTI ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANÁRVIZSGÁLÓ-BIZOTTSÁGNAK TAGJA, A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA RENDES, ÁLLANDÓ MATEMATIKAI ÉS TERMÉSZETTUDOMÁNYI BIZOTTSÁGÁNAK TAGJA, A KIRÁLYI MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT, A MATEMATIKAI ÉS PHYSIKAI TÁRSASÁG ÖRÖKÍTŐ ÉS VÁLASZTMÁNYI, AZ ERDÉLYI VEREIN FÜR NATURWISSENSCHAFTEN LEVELEZŐ TAGJA, A GLASGOWI EGYETEM TISZTELETBELI JURIS UTRIUSQUE DOKTORA, A BÖLCSESZETHALLGATÓKAT SEGÍTŐ EGYESÜLET DÍSZTAGJA, VOLT CS. ÉS KIR. TŰZÉRSÉGI TARTALÉKOS FÓHADNAGY, A HADI ÉREM TULAJDONOSA, A BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KARNAK ÖT ÉVEN ÁT VOLT JEGYZŐJE S HÁROM ÍZBEN VOLT DÉKÁNJA, UGYANENNEK A KARNAK KÉT ÍZBEN VOLT PRODÉKÁNJA, AZ EGYETEMNEK 1911—12. TANÉVI RECTOR MAGNIFICUSA

RECTORI MÉLTÓSÁGÁRÓL BESZÁMOLT

1912. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 17-ÉN.

1912. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 17-ÉN. a kedves és érdemes társainknak, kiket az erre hivatott választótestületek bizalmukkal megtiszteltek, kik a szükséges megerősítést is nyerték s akiket az átadás e cselekményével egyszersmind nepélyesen beiktatunk új tisztságaikba.

Mielőtt ez végbemenne, jelzem, hogy hagyományos szokás szerint a mindenkor lépő rektor a kormányzása alatt lefolyt egyetemi esztendőről e helyen beszámolót szokott mondani.

Tekintetes Egyetemi Tanács!

Tisztelt Egyetemi Közgyűlés!

Tisztelettel üdvözlöm a díszes közönséget, különösen a magas kormány képviselőit, a hazai testületek küldöttjeit s valamennyi kedves vendégünket.

Amióta a múlt év ugyane napján tartott beiktatási ünnepélyre összegyűltünk és társaimmal együtt, mint e tekintetes Egyetemi Tanács új tagjai, e díszes helyen megjelentünk: egyetemünk életének is lepergett egy tartalmas esztendeje és ismét friss, új erőkkel teltek meg csarnokai. Elkövetkezett most az a nap, amelyen egyetemünk törvényerejű szervezete szerint, az évenként ismétlődő tisztújítás befejezése képen, most külsőleg is, a nyilvánosság előtt átadjuk tisztségeinket és ezek jelvényeit hivatali utódainknak. Azoknak a kedves és érdemes társainknak, kiket az erre hivatott választótestületek bizalmukkal megtiszteltek, kik a szükséges megerősítést is nyerték s akiket az átadás e cselekményével egyszersmind ünnepélyesen beiktatunk új tisztségeikbe.

Mielőtt ez végbemenne, jelzem, hogy hagyományos szokás szerint a mindenkori lelépő rektor a kormányzása alatt lefolyt egyetemi esztendőről e helyen beszámolót szokott mondani.

Legyen szabad evégből a jelen órában csak néhány percre igénybe vennem a tisztelt Közgyűlés figyelmét, melynek érdeklődése a dolgok természete szerint mindig sokkal nagyobb mértékben fordul az új tanács beiktatása, a rektori székfoglaló és a dékáni tanév-megnyitó, mint az eddigi tanács lelépése felé; és pedig annyival is inkább, mert ez alkalommal a ciklusszerű váltakozás úgy a rektori, mint valamennyi kari dékáni tisztségben is külön-külön, egyenként személyújítást is vont maga után.

Csak igen rövid visszapillantást óhajtok vetni az elmúlt egyetemi évre, amelynek részletes története az utóbbi évek gyakorlata szerint dr. MARGITAI ANTAL kir. tanácsos, egyetemi tanácsjegyző vezetése és ellenőrzése alatt készül az egyetemi központi irodában. Ez az egyetem aktái között fog megjelenni, mint az ily beiktatási ünnepség alkalmával tartott beszédek legterjedelmesebb melléklete. E fáradságos nagy munka, mely például az 1910/11. tanévre szólólag 258 nyomtatott oldalt teszen ki, az egyetem későbbi történet-írója munkáját nagyon meg fogja könnyíteni.

Mindenki, aki egyetemünk multévi fejlődésének részletei iránt érdeklődik, ott fellelheti azt, amire szüksége van; elég eszerint, ha e készülöben levő munkára reáutalok és e helyen arra szorítkozom, hogy az elmúlt tanév leglényegesebb eseményeit csak épen érintem.

Mély sajnálattal kell mindenekelőtt a tanári kar súlyos veszteségeiről megemlékeznünk és itt elsősorban a kegyelet adóját rójuk le, mikor jelezzük, hogy a kérlelhetetlen halál a mult tanévben két társunkat ragadott el körünkől.

Ugyanis váratlanul hűnyt el dr. MARISKA VILMOS, a pénzügytan és a magyar pénzügyi jog nyilvános rendes tanára, életének 68-ik, budapesti egyetemi tanárságának 21-ik évében; a ravatalozás az egyetemi templomban történt, az elhúnytat dr. keveházi Kovács Gyula jog- és államtudománykari dékán búcsúztatta el, az egyetem főbejárata előtt.

Hosszas szenvedés után hűnyt el dr. hernád-vécsei VÉCSEY TAMÁS, a római jog nyilvános rendes tanára, életének 74-ik, budapesti egyetemi tanárságának 37-ik évében; a ravatalozás az egyetem előcsarnokában történt s a halottat az egyetem részéről dr. SZÁSZY SCHWARCZ GUSZTÁV ny. r. tanár búcsúztatta el.

Elvesztette az orvostudományi kar dr. BAUMGARTEN EGMONT egyetemi magántanárt, kórházi főorvost, dr. SIKLÓSSY Gyula egyetemi magántanárt, kórházi szemész-főorvost és dr. CSAPODI ISTVÁN címzetes nyilvános rendkívüli tanárt; a bölcsészettudományi kar dr. MIKA SÁNDOR és dr. MANGOLD LAJOS címzetes nyilvános rendkívüli tanárokat.

Nyugalomba lépett folyó évi február hó végével dr. BÖKE Gyula, a fülgyógyászat nyilvános rendkívüli tanára.

Megvált az egyetemtől a múlt tanév első fele végével dr. BÉKEFI REMIG, a magyar művelődéstörténet nyilvános rendes tanára, ki a magyarországi cisztercita-rend zirczi apátjává legkegyelmesebben neveztetvén ki, tanári állásáról lemondott; de az egyetem kívánságára legfelsőbb engedéllyel nyilvános rendes tanári címet és jelleget újra nyert.

E súlyos veszteségekkel szemben tanszemélyzetünk jelentékeny és öröndetes gyarapodást mutatott.

Legkegyelmesebben kineveztettek:

A hittudományi karhoz: dr. WOLKENBERG ALAJOS, szatmáregyházmegyei áldozópap és theologiai tanár az egyetemi hitszónoksággal kapcsolatos hitszónoklati tanszék nyilvános rendkívüli tanárává.

A jog- és államtudományi karhoz: dr. ANGVAL PÁL, pécsi püspöki joglíceumi nyilvános rendes tanár a büntetőjog és büntető perjog nyilv. rendes tanárává; dr. NOTTER ANTAL, egyetemünkön az Egyházjog nyilvános rendkívüli tanára, ugyane tanszék nyilvános rendes tanárává; dr. NAGY ERNŐ kolozsvári tudományegyetemi nyilvános rendes tanár, a magyar közjog és közigazgatási jog nyilvános rendes tanárává.

Az orvostudományi karhoz: dr. SCHAFFER KÁROLY egyetemi címzetes nyilvános rendkívüli tanár, a központi idegrendszer ép- és kórszövettanának nyilvános rendkívüli tanárává; dr. KROMPECHER ÖDÖN és dr. KÉTLY LÁSZLÓ egyetemi címzetes rendkívüli tanárok az orvostudományi kar tanártestületében ülésjoggal nem bíró nyilvános rendkívüli tanárokká; az orvostudományi kar a tanítási kötelezettség tárgyául az előbbire nézve a *kórszövettant*, az utóbbira nézve a *belorvostani diagnosztikát* jelölte meg.

A bölcsészettudományi karhoz: dr. FEJÉR LIPÓT, kolozsvári egyetemi nyilvános rendkívüli tanár a II-ik számú matematikai tanszék nyilvános rendes tanárává; dr. KUZSINSZKY BALINT, egyetemünkön az ókori történelem nyilvános rendkívüli tanára, ugyane tanszék nyilvános rendes tanárává; továbbá dr. SUTÁK JÓZSEF egyetemi magántanár, kegyesrendi főgimnáziumi tanár, és dr. DEMETZKY MIHÁLY Ferenc József nevelőintézeti kormányzó, egyetemi magántanár, a matematika nyilvános rendes tanáraiá; dr. ÁLDÁSSY ANTAL, egyetemünk

magántanára, Magyar Nemzeti Múzeumi címzetes igazgató-őr a középkori egyetemes történelem nyilvános rendes tanárává s végre dr. NÉMETHY GÉZA kolozsvári tudományegyetemi nyilvános rendes tanár az I-ső számú classica-philologiai tanszék nyilvános rendes tanárává.

Egyetemünk kinevezett tanári személyzete az elmúlt tanév végén a következőképen oszlott meg: Nyilvános rendes tanár 99, nyilvános rendkívüli tanár 15, összesen 114 nyilvános rendes és nyilvános rendkívüli tanár volt és ezeken kívül még 44 címzetes nyilvános tanár.

Egyetemi *magántanári képzések* a múlt tanévben elég jelentékeny számban történtek: a hittudományi karon ugyan nem volt, de a jog- és államtudományi karon *öt új képzés*; az orvostudományi karon *egy magántanári jogosítvány tárgyköre kibővítése és tíz új képzés*; a bölcsészettudományi karon *tizenkét új képzés* történt. Ezek szerint az új képzések száma huszonhét volt; a tényleges szaporulat azonban a fentjelzett elhalálozások folytán csak *huszonkettő*, és így magántanáraink összes száma jelenleg 212-t teszen ki, melyhez még a fentemlített *negyvennégy címzetes és részben jelleges nyilvános tanár* járul. Ha még a kolozsvári egyetemnek közel ötven magántanárát vesszük tekintetbe: körülbelül *háromszáz* tagból álló tanári succrescentia áll rendelkezésre, mely mindenesetre nagy mértékben meg fogja könnyíteni a felállítandó új egyetemek tanári karainak létesítését. —

A tanártestület tagjai közül tudományos, felsőoktatási vagy egyéb közhasznú tevékenységük után kitüntetésben részesültek:

A *hittudományi karon*: dr. HANUY FERENC nyilvános rendes tanár gyerőmonostori címzetes apát lett.

A jog- és államtudományi karon hivatalos kitüntetés nem fordult elő.

Az orvostudományi karon: dr. GRÓSZ EMIL nyilvános rendes tanár a császári Lipót-rendet és a II. osztályú királyi porosz koronarendet;

dr. TANGL FERENC nyilvános rendes tanár a m. kir. udvari tanácsosi címet;

dr. HERCZI MANÓ címzetes nyilvános rendkívüli tanár a magyar bárói méltóságot nyerték.

A bölcsészettudományi karon: dr. MARGALITS EDE nyilvános rendes tanár a császári III. osztályú vas-korona-rendet és a szerb királyi II. osztályú sztr. Száva-rendet; dr. BÉKEFI REMIG volt nyilvános rendes tanár, zirczi apát, az egyetemi nyilvános rendes tanári címet és jelleget; dr. MIKA SÁNDOR, dr. BÁNÓCZI JÓZSEF, dr. BOKOR JÓZSEF, dr. MANGOLD LAJOS és dr. MELICH JÁNOS a nyilvános rendkívüli tanári címet nyerték; sajnos, hogy ez utóbbiak közül, miként már jeleztem, az első és a negyedik helyen említett társaink ezalatt elhunytak.

Ő császári és apostoli királyi Felsége engedelmével egyetemünk dr. WALDEYER VILMOS berlini egyetemi tanárt tiszteletbeli orvოსdoktori, LÉVAY JÓZSEF országos hírv. agg. költőt és BAYER JÓZSEF budapesti főgimnáziumi tanárt, irodalomtörténeti író tiszteletbeli bölcsészettudományi oklevéllel tüntette ki.

TAUSCHER BÉLA, Pozsony szabad királyi város főorvosát, orvosdoktorrá avatásának ötvenedik évfordulóján, egyetemünk jubiláris orvosdoktori oklevéllel tisztelte meg. —

Ünnepélyeink közül csak a folyó évi április hó 21-én megtartott: *Promotio sub Auspiciis Regis*-t említem fel, melyen Ő császári és apostoli királyi Felsége képviselőjének, dr. BALOGH JENŐ vkm. államtitkár úrnak

jelenlétében STOLPA JÓZSEF és LUTILSZKY JENŐ jogtudományi, GROSSCHMID LAJOS bölcsészettudományi doktorokká avattattak.

Egyetemünk igen számos belföldi és külföldi testület és intézmény ünnepélyén vett részt, és pedig vagy kiküldött képviselőkkel, vagy üdvözlőiratokkal; szabadjon itt a részletezéstől eltekintennem.

Egy érdekes, örvendetes eseményt kell e helyen említenem. Ugyanis a bécsi egyetem tanári testületének számos tagja, részben hozzátartozóikkal együtt, nagyszámú hallgatóság kíséretében, évenként husvét körül nagyobb kirándulást szokott tenni. A folyó évben Magyarországon át irányították harmadik egyetemi utazásukat. A közel háromszáz főből álló társaság, REDLICH OSZKÁR bécsi egyetemi rector magnificus vezetése alatt, folyó évi április hó 11-ik napján érkezett Budapestre és az itt töltött három nap alatt székesfővárosunk nevezetességeit és környékét tekintette meg.

A vendégek fogadtatása, elszállásoltatása, vezetése, szórakoztatása körül az egyetem a műegyetemmel, a főváros hatóságával, a báró Eötvös József kollégium-, valamint a Magyar földtani intézet igazgatóságával együttesen járt el. De kivették a vendéglátásból részüket az egyetemi ifjúsági egyesületek is; ezenkívül úgy a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium, valamint a főváros közönsége a látogatás körül fölmerült költségek túlnyomóan legnagyobb része fedezéséről gondoskodtak. A fogadással kapcsolatos adminisztratív teendők legnagyobb része a rektori hivatalra hárult. Ezzel a bécsi és a budapesti egyetemi körök személyes, barátságos érintkezése indult meg; jó kezdeményezésnek vesszük ezt, mert a kölcsönös

megismerés alapját képezi a kölcsönös megbecsülésnek és a barátságnak, melynek ápolása kívánatos. —

Hallgatóink száma az első félévben 7667-re, az eddig elért legmagasabb számra emelkedett; a második félévben 6962 volt; így hallgatóság tekintetében is a budapesti egyetem a világ legelső egyetemei közé tartozik.

A befolyt tiszta tandíj:

az első félévben . . .	435.857 K	50 f-t,
a második félévben . .	382.565	„ — „
összesen	818.422 K	50 f-t tett ki.

A tandíjelengedés összege:

az első félévben . . .	127.987 K	50 f-t.
a második félévben . .	139.000	„ — „
összesen	266.987 K	50 f-t tett ki,

azaz az egész befolyt tandíjnak majdnem a harmadrészét.

A kiosztott egyetemi pályadíjak 6807 korona és 82 fillérre, az utazási ösztöndíjak 31.000 koronára, a demonstrátorok, műtönövendékek, gyakornokok és szeminárium segédek jutalomdíjai 67.600 koronára emelkedtek.

Az egyes karoknál nyilvántartott ösztöndíjak és egyéb segélyek kitettek:

	az első félévben	a második félévben	összesen
a hittudományi kar- nál	1.750 K-t,	1.750 K-t,	3.500 K-t,
a jog- és államtudo- mányi karnál . .	109.750 „	120.742 „	230.492 „
az orvostudományi karnál	79.610 „	133.710 „	213.320 „
a bölcsészettudomá- nyi karnál	35.694 „	40.034 „	75.728 „
összesen	226.804 K-t,	296.236 K-t,	523.040 K-t.

Szóval: egy félmillió koronánál jelentékenyen többet.

Az ifjúsági egyesületek a lefolyt évben csendes és eredménydús munkálkodást fejtettek ki. Fennállásuk biztosítására különösen megnyugtató az a körülmény, hogy a rektori hivatal alapítványi pénztárában kezelt tőkéik, főleg az ország legkülönbözőbb testületeinek és magánosainak nemeslelkű áldozatkészsége folytán, szakadatlanul emelkednek.

Kiemelem közülök az Ő császári és apostoli királyi Felsége legmagasabb védnöksége alatt álló „*Egyetemek Kórház-Egylete*“-t, mely ez évben 1047 fekvőbeteget 4712 ápolási nappal látott el és 5423 ambulans (járó) beteget kezeltetett. Továbbá az Ő császári és királyi Fensége JÓZSEF ÁGOST főherceg úr magas védnöksége alatt álló „*Általános Egyetemi Segély-Egylet*“-et, mely a folyó tanévben már 90 szegénysorsú hallgatónak adhatott ingyenlakást diákokthonaiban; a „*Mensa Academica Egyesület*“ pedig a lefolyt tanév tíz hónapjában 1625 szegénysorsú hallgatónak nyújtott 24.022 korona 21 fillér értékben ebéd- és vacsorasegélyt.

Mindezeknek az említett különféle jótéteményeknek készpénzértéke jelentékenyen meghaladja a kilencszázezer koronát, ami kétségtelenül bizonyítja, hogy egyetemünkön a segítő intézmények a hallgatóságnak igen tetemes anyagi segítséget is szolgáltatnak. —

Az egyetemi nyomtatványok sorában, a tanácsjegyző vezette központi iroda szerkesztésében jelent meg az egyetemi Tanulmányi, Fegyelmi és Tandíj-Szabályzatnak új, és pedig VI-ik jegyzetes kiadása. E kiadás jegyzetei rövid fogalmazványokkal kiegészítik az 1881-ik évben vk. miniszteri jóváhagyással közrebocsátott e Szabályzat eredeti szövegét, és pedig oly értelemben, hogy e jegyzetek az azóta létesült vk. miniszteri és egyetemi tanácsi rendeleteknek és hatá-

rozatoknak gyakran sok egyes, konkrét esetből leszűrődött szellemét fejezik ki.

E kiadás végéhez csatolt egyetemi határidőnapló, részletes, betűrendes tárgymutató és tartalomjegyzék ennek az egyetemi szabálykönyvnek használhatóságát nagy mértékben fokozzák.

Az egyetemi tisztviselői ügyről csak azt jelenthetem, hogy az érdekében több mint egy évtizeddel ezelőtt megindított és folytatott törekvés különösen ebben az évben meghozta gyümölcseit, amennyiben ugyanis a már törvénné emelkedett folyó évi állami költségvetésben több új állás rendszeresített, illetve egy eddigi állás átminősített és az egyetemi quaestor állása a VIII. fizetési osztályba helyeztetett. Az új állásokra a kinevezések már megtörténtek.

Alapos abbeli reményünk, hogy a tanácsnak ide tartozó többi fölterjesztett kívánságai is mielőbb valóra fognak válni, minthogy ez nemcsak az illető hivatalnokok egyéni érdeke, hanem a jó egyetemi adminisztráció szempontjából valóságos *egyetemi közérdek*.

Igen örömdetes eseményeit képezik egyetemi oktatásunknak, miként már a folyó évi május hó 13-án lefolyt egyetemi újjáalakítási ünnepélyen tartott beszédemben említettem, a múlt tanévben újonnan felállított és nagyrészt már berendezett nagyszámú hittudománykari és jog- és államtudománykari szemináriumok. Ezek bizonyára nagy mértékben fognak hozzájárulni a tudományoknak egyetemünkön a jövőben behatóbb műveléséhez.

Érintenem kell itt is az egyetemi könyvtár már régen vajudó ügyének egy részletét. Közismert tény, hogy a könyvtár közolvasóterme a téli hónapokban

nem fogadhatja be egyszerre mindazokat, kik használni kívánják. Ideiglenes intézkedésképen tervbe van véve, hogy a következő 1912/13. tanévtől kezdve az említett olvasóterem napi nyitvatartási ideje meghosszabbíttassék és pedig d. e. 9 órától kezdve egyfolytában este 8 óráig.

Másrészt azonban, hogy a sürgős szükségleten még a múlt félévben is azonnal lehessen némileg segíteni, a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium tárcája költségén, a mult tanév második fele elején a jog- és államtudományi kar és a bölcsészettudományi kar hallgatói, valamint szigorlatozói és vizsgázói részére külön olvasóhelyiségek nyíltak meg.

Az előbb nevezettek számára dr. MAGYARY GÉZA nyilvános rendes tanár rendezett be a VIII. ker., József-utca 70. számú háza második emeletén nagyszámú vizsgálati segédkönyvvel fölszerelt, kényelmes három olvasószobát. A bölcsészetkari hallgatók részére dr. BEKE MANÓ nyilvános rendes tanár alakíttatott át és rendezett be egy földszinti bölcsészetkari tantermet olvasóteremmé, melyben a legszükségesebb kézikönyvek elég nagy számban állanak az olvasók rendelkezésére.

Minthogy e termek látogatottsága, valamint terjedelmük is kielégítőnek mutatkozott, e helyiségek a következő 1912/13. tanévre is e rendeltetésüknek fognak szolgálni. —

De a lefolyt tanév oly eseményt is hozott, amely közvetve egyetemünket is közelről érdekli és tanári karait idővel bizonyára lényegesen befolyásolni fogja: értem ugyanis a debreczeni és a pozsonyi magyar királyi tudományegyetemek felállításáról szóló törvényt, melynek végrehajtása már megindult.

A legnagyobb örömmel üdvözölhetjük a törvényhozás e fontos tényét, mert ezzel már valóban teljesedik az egész országban, de különösen e helyről oly sokszorosan hangoztatott kívánság a hazai egyetemek szaporítása iránt. Szeretettel fogadjuk egyetemünk e fiatalabb testvéreit, és az illetékes kormánytényezőknek már bekövetkezett megtisztelő felszólítására teljes készséggel fogunk közreműködni első létesítésüknél; s bár évtizedek fognak elmúlni, míg teljesen kialakultak, mindenkor mindent meg fogunk tenni, hogy hivatásuk teljesítésében segítségükre legyünk. —

Mielőtt e rövid visszapillantásomat befejezném, szabadjon még egyetemünk költségvetését legáltalánosabb vonásaiban érintenem.

A folyó évi állami költségvetés adatai szerint:

a) *A budapesti királyi magyar tudományegyetem (klinikák nélkül való) költségvetésének főtétellei* a következők:

<i>Kiadások fősszege</i>	3,409.549 K
Rendes bevételei közül kincstárba szállított 90%-a a tandíjnak	740.000 „
Magyar királyi egyetemi alap tiszta jövedelme	569.805 „
Kisebbrendű bevételek hozzájárulásaival <i>Bevételek fősszege</i>	1,449.505 „
<i>A szükséges állami fedezet</i>	1,960.044 „

b) *A budapesti m. kir. egyetemi klinikák költségvetésének főtétellei:*

<i>Kiadások fősszege</i>	2.941.733 K
<i>Bevételek fősszege</i> (benne a betegápolási díjak 1,000.000 K-t tesznek ki)	1,030.500 „
<i>A szükséges állami fedezet</i>	1,911.233 „

c) Összesítve.

*A budapesti Egyetem és a budapesti Egyetemi Klinikák
költéségetési főösszegei:*

Összes kiadások	6,351.282 K
Összes bevételek	2,480.005 „
A szükséges állami fedezet	3,871.277 „

Ezek szerint az egyetemi összükségleteknek a *betegápolási díjak* még nem egészen a *hatodrészét*, a *tan-
díjjövedelem* kevesebbet, mint egy *nyolcadrészét*, az egye-
temi alapok jövedelme pedig még egy *tizenegyedrészét*
sem teszi ki. Így az államkincstár jelenleg közelítőleg
négymillió koronával kénytelen pótolni a fentemlített
és egyéb forrásokból származó jövedelmeket, hogy
egyetemünket fenntarthassa.

Hátra van még a hálának, a köszönetnek nyilván-
nítása:

Így mindenekelőtt legmélyebb hódolattal köszönjük
meg Ő császári és apostoli királyi Felsége legmagasabb
kegyét és pártfogását, amellyel miként hosszú, dicső
uralkodása alatt már oly sokszor, úgy ez évben is több
 ízben besugározta egyetemünket; ugyanígy legnagyobb
hálára kötelezett bennünket az ország törvényhozása,
mely ebben az évben is oly nagy áldozatkészséggel
bocsátotta egyetemünk rendelkezésére a szükséges
anyagi segédeszközöket; mély köszönettel tartozunk a
magyar királyi kormánynak s itt különösen a vallás-
és közoktatásügyi m. kir. Miniszter úr, gróf ZICHY JÁNOS
őnagyméltóságának, nemkevesbbé dr. BALOGH JENŐ
államtitkár úr őméltóságának és dr. TÓTH LAJOS minisz-
teri tanácsos úr őméltóságának, a főiskolai osztály

sok évi vezetőjének, kik egyetemünk érdekeit ez évben is a legnagyobb jóindulattal törekedtek előmozdítani.

De igazi, őszinte köszönettel tartozom egyetemünk Tekintetes Tanácsa minden tagjának, köztük első-sorban a múltévi prorektor, dr. GENERICH ANTAL úr ömértóságának, akiknek odaadó működése és támogatása könnyűvé és kedvessé tették rektori kötelességeim teljesítését; ugyanígy köszönöm meg tanári testületeink minden egyes tagjának irántam tanúsított bizalmát és jóindulatát.

Köszönetet és elismerést érdemel azonban derék egyetemi hallgatóságunk is, mert mindenkor az egyetemi polgárhoz illő viselkedést tanúsított és távol tartva magát a napi politika hullámzó kérdéseitől, kifogástalan magatartást mutatott. Itt különösen föl kell említenem az ifjúsági egyesületek elnökeit, vezéreit, kik mindig arra törekedtek, hogy ezek az egyesületek igazi emberbaráti, segítő és képző rendeltetésüknek megfeleljenek s kik a hallgatóság kebelében uralkodott béke fenntartása körül nagy érdemeket szereztek.

Végre kifejezem köszönetemet az egyetemi központi adminisztráció tisztviselői kara minden tagjának, különösen dr. MARGITAI ANTAL királyi tanácsos, egyetemi tanácsjegyző úrnak, kinek tapasztalt és lelkiismeretes vezetése alatt e hivatal igen nagyszámú, gyakran bonyolult és terhes feladatait sikerrel végezhetette.

Tisztelt Közgyűlés!

Az egyetem illetékes választótestületei a következő tanév tartamára a nyilvános rendes tanárok sorából Rector Magnificus-ul dr. KISS JÁNOS pápai prélátust; dékánokul pedig dr. LUKSICS JÓZSEF pápai titkos kamarást; dr. FÖLDES BÉLA magyar királyi

udvari tanácsost; dr. PREISZ HUGÓ-t és dr. felső-visói FINÁCZY ERNŐ m. kir. udvari tanácsost választották meg, kik a törvényszerű megerősítést is nyerték.

Ezennel ünnepélyesen beiktatom az új Tanács mélyen tisztelt tagjait tisztségeikbe.

Átnyújtjuk ezeket, az I. Ferenc császár és király által ennek a királyi egyetemnek adományozott díszes láncokat és átadjuk ezeket az ősi jogarokat. Alapos a bizalmunk és rendíthetetlen a meggyőződésünk, hogy ezekkel a jelvényekkel együtt egyetemünk *létérdekei*, így különösen *önkormányzatunk*, valamint a törvény és a közerkölcs keretén belül a *tudomány tanításának és kutatásának szabadsága*, a *tanári állás függetlensége* s az egyetem békés működésének alapfeltételei a legjobb kezekbe vannak letéve.

Foglalják el most már megillető helyeiket; Isten áldása kísérje működésüket; szolgáljon ez mennél nagyobb mértékben az egyetemnek, a tudománynak, az egész hazának javára és díszére!
